

Lauku Lapa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

Nr. 4 (217) 2023. g. aprīlis

ŠAJĀ NUMURĀ:

■ Žurnāla "Latvijas Lopkopis" marta numurā ... 2

■ Palīgs ziemas kviešu audzēšanā – www.veselsaugus.lv ... 2

■ Atbalsts augsnes pamatkaļošanai ... 4

■ Aktuālie jautājumi par platībmaksāju-miem 5

■ Varakļānu novada z/s "Piekalnes" jaunais saimnieks ... 6

■ Novadam svarīgs ir ikviens uzņēmējs 8

■ Kā kopt zālienu? ... 10

■ Pagarināts gada pārskatu iesniegša-nas termiņš 11

■ Kas ir zemes balles, un kur tās var apskatīt? 12

■ Meža dienu pasākumi 2023 12

■ Karš joprojām ietekmē lauksaimniecību.... 13

■ Aizdomas par medus viltošanu 13

■ Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2023. gada maijā ... 14

■ Simona un Guntis: "Ēdam zaļi!" 15

Foto: Uģis Avots

"LAUKIEM BŪT!" UZVARĒTĀJI – IEDVESMOTI, ZINOŠĀKI, PĀRLIECINĀTĀKI

Saulaini spirdzinošā mar-ta piektienes rītā Jel-gavas novada Branku brančotavas nelielā stāv-vieta mērķtiecīgi pildījās ar auto, no kuriem ārā kāpa satraukušies, bet par izdošanos pārliecināti konkursa "Laukiem būt!" finālisti – jaunieši no visas Latvijas. Dienas garumā trīs dažādās kategorijās viņi aizstāvēja savas biznesa idejas, balvā saņemot arī finansiālu atspērienu to īstenošanai.

Konkursu lauku jauniešu uz-ņēmējdarbības atbalstam LLKC rīko jau vairāk nekā desmit gadu, un interese par dalību šajā pasā-kumā vienmēr ir liela. Šogad kon-kursam bija iesniegtas 43 biznesa

idejas, pusfinālā startēja 41, bet finālā iekļuva 18.

Kategorija Lauk-saimniecība un pievienotās vērtības radīšana

"Man nekad nav patikuši no ārvalstīm ieves-tie sausie ziedi, jo tie ir nekvalitatīvi, turklāt – mērcēti dažādās kāmijās. Tādēļ pati audzēju ziedus, piedāvāju tos kā svaigus, tā kaltētus un vēl pēc laika plānoju piedāvāt arī meistarklases ar sausa-jiem ziediem tūristiem," tā par savu biznesa ideju stāsta **Alise Greizīna** no Vecpiebalgas, kura jau izzināju-si, ka izkaltēt var aptuveni 100 da-žādu ziedu veidus.

**laukiem
būt**

Savukārt **Kristiāna Griķe** no Saldus novada pārņēmusi vecmāniņas bišu dravu un lūko, kā tās vākumu efektīvāk safasēt un izdevīgāk pārdot. "Pa-šlaik lielākā produkcijas daļa aiziet vairumtirdznie-cībā pa 2,50 EUR/kg. Ja man izdotos īstenot efek-tīvāku fāsēšanu, restorāniem un ci-tiem šāda veida noņēmējiem medu varētu tirgot jau pa 8,50 EUR/kg," loti pārliecinoši savus aprēķinus jauniete prezentēja žūrijai.

Ieva Cibulska no Ropažu no-vada žūrijas acīm lika iemirdzē-ties, stāstot par "Cibiņu gardumu"

► 3. lpp.

**Līdzfinansē
Eiropas Savienība**

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA “LATVIJAS LOPKOPIS” MARTA NUMURĀ

Žurnāla marta izdevumā laisiet interviju ar zemkopības ministru Didzi Šmitu, kurā viņš pauž viedokli gan par situāciju piena nozarē, gan par citu aktuālo problēmu risinājumiem.

“Mums ir vajadzīga piena pārstrāde, kas spēj radīt vairāk tādu produktu, ko eksportēt ārpus Latvijas,” saka ministrs. Viņš arī norāda uz vajadzību veicināt Latvijā ražotas pārtikas pārstrādi, ko var panākt, ieviešot skolā bezmaksas ēdinašanu, kur galda tiek celti vietējie produkti.

Laiet arī daļu no 100. numura diskusijas par krīžu risinājumiem lauk-saimniecībā, kurā piedalījās nozares eksperti un politikas veidotāji. Kā norāda viens no diskusijas dalībniekiem – Saeimas deputātu sadarbības grupas lauksaimniecības attīstībai vadītājs Jānis Grasbergs – jāstiprina primārā ražotāja vieta pārtikas kēdē, to var panākt tikai ar kooperāciju.

No marta žurnālā ir jauna rubrika – padomi grāmatvedībā. LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja Linda Puriņa skaidro, kad drīkst noformēt reģistrētu kvīti.

Saimnieku pieredzes stātos šoreiz raksts par Madonas novada Sarkaņu pagasta z/s “Madaras”, ko pārvalda

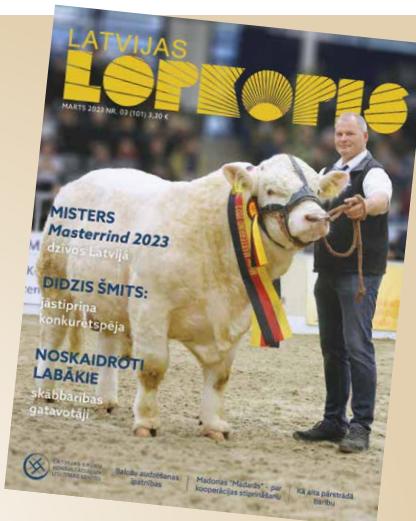
Inga Jurēvica. Saimniecībā ir vairāk nekā 200 slaucamo govju un tā ir kooperačiva “Piena loģistika” biedre. Stāstam arī par Vestienas pagasta saimniecību “Druvas”, kurā saimniekošanu no vectēva Ērika Veiba pārņemusi jauna zemniece Zane Eiduka.

Kādi ir LLKC organizētā Skābbarības konkursa rezultāti, raksta LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore Silvija Dreijere. Secinājums – gatavojam labu skābbarību, bet vajadzētu izcilu.

Par galvenajiem efektivitātes faktoriem, kas neprasa investīcijas saimniecības efektivitātes palielināšanai, raksta LLKC konsultants-eksperts veterinārmedicīnā Dainis Arbidāns.

Par kompānijas “Masterrind” tradicionālajām pavasara gaļas liellopu šķirņu dienām un tur pieredzēto raksta LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja un žurnāla redaktores vietniece Anita Siliņa. Autore informē, ka šī gada “Mister Masterrind 2023” titula ieguvēju Šarolē šķirnes bulli Bonsai ie-gādājās Latvijas gaļas liellopu audzētāja, saimniecības “Lāses AM” novietnes “Kolumbi” saimniece Dace Meldere.

Aitkopijiem iesakām Latvijas Aitu audzētāju asociācijas aitu vērtēšanas ekspertes Dinas Avotiņas skaidroju-

mu, kā aitas pārstrādā barību.

Putnkopības rubrikā šoreiz par baložu audzēšanas īpatnībām. Kādas mītnes tiem der un kā barot, raksta Latvijas Apvienotās putnkopības nozares asociācijas pārstāvē Anna Ērihi.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu “Latvijas Lopkopis” iespējams abonēt VAS “Latvijas Pasts” pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski “Latvijas Pasts” mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2023_gads/ Žurnālu var iegādāties arī LLKC Ozolniekos.

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

AUGKOPĪBA

PALĪGS ZIEMAS KVIEŠU AUDZĒŠANĀ – WWW.VESELSAUGS.LV

Latvijā lielāko graudaugu plātību – 448 tūkstošus hektāru (2022. gada dati) – aizņem ziemas kviešu sējumi, kas ir viena no dārgākajām kultūrām, runājot par nepieciešamo fungicīdu lietošanu dažādu slimību ierobežošanā tajos. Lai saimnieki spētu piņemt izdevīgāko lēmumu par fungicīdu lietošanas nepieciešamību, LLKC vadībā tapusi internetā pieejama ziemas kviešu lapu un vārpu slimību ierobežošanas atbalsta sistēma www.veselsaugs.lv.

Projekta ietvaros četru gadu laikā atbalsta sistēmas izveidei iekārtoti seši dažādi lauka izmēģinājumi un veikti trīs slimību monitoringi, 15 ziemas kviešu šķirnes vērtējot no slimību viedokļa visā to vegetācijas periodā.

VESELS AUGS

Dažādos kviešu audzēšanas intensitātes līmeņos veikti arī siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas mērījumi. Jauno programmu 2022. gada sezona testēja 14 saimniecībās visā Latvijā.

Sistēmas lietošanā būtiska ir datu uzkrāšana, ko īstenot palīdz meteoostacijas, kas uzstādītas iespējami tuvu kviešu laukiem.

Oskars Balodis, LLKC Augkopības nodaļas vadītājs: “Meteostacijas būtiski pieslēgt līdz aprīļa sākumam, jo datiem tajās jābūt uzkrātiem par pēdējām 28 dienām. Ja tas ir izdarīts, tad maija sākumā, kad sākas ziemas kviešu stiebrošana, šos datus jau varēs prakti-

ki izmantot slimību riska izvērtēšanai. Kā izmēģinājumos, tā programmas testešanas laikā pierādījās, ka tieši meteoroloģiskajiem apstākļiem ir vislielākā ietekme uz slimību izplatību. Tādēļ aicinu saimniekus vietnē veselsaugs.lv izveidot kontu un pieslēgt savas meteoostacijas, kā arī varēsiet brīvi izvēlēties sev tuvāko meteoostaciju.”

Jaunā programma lauksaimniekiem pieejama bez maksas, – to var lietot gan reģistrēti, gan neregistrēti lietotāji. Ziemas kviešu audzētāji, izmantojot programmas www.veselsaugs.lv atbalstu, var plānot efektīvāku resursu izmantošanu un novērtēt ekonomiskos ieguvumus, pamatoti lietojot fungicīdus ziemas kviešu sējumos.

Ieva Kamerāde-Sniņze, LLKC Ogres biroja augkopības speciāliste

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220, admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW. LLKC.LV
WWW. LAUKUTIKLS.LV

◀ 1. lpp.

piedāvājumu – Latvijā audzētiem spāģeliem. Sezonas laikā tos tirgo jauniete pati. Uz ūrijas jautājumu, kādēļ nemeklē noietu veikalū tīklos, piemēram, Rimi “Klēti”, klāt bija spridzīga atbildē: “Nekas nav sliktāks par lenganu spāģeli, ja tas nepareizi veikalā glabāts!”

“Jums noteikti vēl jārēķina nepieciešamās investīcijas, piedāvājuma apjoms, bet pats galvenais – jūsu ambičijas uz algas lielumu!” šādu ūrijas ieteikumu saņēma **Evelīna Rudzīte** no Jēkabpils puses, kura pašlaik vēl apgūst konditora profesiju Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikumā. Baudot jaunietes gardos makarūnus, ūrija gribēja zināt, kā saldos našķus, ko piedāvās “Evelīnas kūkas” reklamēs plāšākai publikai? “Labākā reklāma – no mutes mutē. Manas kūkas būs tik labas, ka cilvēki paši tās meklēs un brauks pakal!” skanēja pārliecīnāta atbildē.

Katru gadu konkursā neiztrūkstoši ir kāds ķiploku audzētājs ar savu produktu. Šoreiz tā bija **Signe Žuka** no Aizkraukles puses, kura ķiplokus audzē bioloģiski, piedāvā pesto un marinējumus, kā arī skaistus, ilgnoturīgus pušķus ar ķiploku galviņām: “Mani konkurenti atrodas 90 km rādiusā, līdz ar to jūtos droša, un mans produkts ir pieprasīts tuvākā un tālākā apkaimē. Dažādībai apsveru arī melnā ķiploka audzēšanu.” Nemot vērā, ka ķiploku audzēšanā un pārstrādē nepieciešams liels roku darbs, ūrija jaunieti mudināja rūpīgi uzskaitīt darba stundas, nosakot atbilstošu cenu savam produktam.

Rēzeknes novadā dzīvojošā **Jolanta Smane** audzē kazas un ir ļērusies pie siera ražotnes izveides: “Uz to mani pamudināja lielais pieprasījums pēc siera, kāds radās, kad TV “Panorāmā” rādīju, kā pagatavot Jāņu sieru. Cilvēki nāca, prasīja aizvien vairāk un tas motivēja kerties pie ražošanas. Tagad piedāvāju kā svaigo kazas sieru, tā kausēto ar dažādiem zaļumiem. Esmu pārliecīnāta, ka tiesī kazas ir Latvijas nākotne lopkopībā, jo salīdzinājumā ar govīm, to uzturēšana ir lētāka.” Ūriju Jolantas stāsts aizrāva un arī siers garšoja, tādēļ celamaižē jauniete saņēma uzmundrinošu vēlējumu no ALTUM pārstāvēs Oilitas Untālas: “Skātāmies plašāk! Neapmierinies tikai ar apkaimes pircējiem, kas ne vienmēr spēs

Uzvarētājas (no kreisās): Laura Rītiņa, Jolanta Smane un Linda Timpare

Fināla rezultāti

LAUKSAIMNIECĪBA UN PIEVIENOTĀS VĒRTĪBAS RADĪŠANA (PĀRTIKAS PĀRSTRĀDĒ)

- Jolanta Smane** – Kazas siera ražotnes izveide (Rēzeknes nov., Dekšāres pag.);
- Ieva Cībuļska** – Sparģēju audzēšana un sparģēļu produktu mājražošana (Ropažu nov.);
- Alise Greižiņa** – Ilgmūžīgi sausie ziedi un floristikas materiāli (Cēsu nov., Vecpiebalga);
- Evelīna Rudzīte** – Konditorejas “Evelīnas kūkas” izveide (Jēkabpils nov., Variešu pag.);
- Kristiāna Griķe** – Efektīva medus fasēšana (Saldus nov., Zirņu pag.);
- Signe Žuka** – Ķiploki, ķiploku pārstrādes produkti, dāvanu komplekti (Aizkraukles nov., Aizkraukles pag.).

NELAUKSAIMNIECĪBA – PAKALPOJUMI

- Laura Rītiņa** – Mobilā dārza kafejnīca. Mazās pankūkas (Saldus);
- Arta Kalniņa** – Viesību stikla namiņš “Unma” (Ogres nov., Suntāžu pag.);
- Jānis Oskars Darčiks** – Koku kopšana, zāģēšana izbraukumos pie klienta un kokmateriālu tirgošana (Dobeles nov., Zebrenes pag.);
- Marta Elizabete Vaišja** – ARISTO vasaras nometnes bērniem (Ķekavas nov., Jaunsils);
- Roberts Kakis** – Energoefektivitātes izvērtējums lauku uzņēmējiem, ieteikumu izstrāde (Ogres nov., Krapes pag.);
- Inese Brūvere** – Pastaigu taka ar pirti un pirtnieka pakalpojumiem (Madonas nov., Ērgļu pag.).

NELAUKSAIMNIECĪBA – RAŽOŠANA

- Linda Timpare** – Attīstoši un izglītojoši koka materiāli bērniem ar UDHS (Ogres nov., Ķegums);
- Zanda Kezika** – Koka kalendāri bērniem (Preiļu nov., Rožkalnu pag.);
- Guna Egile** – Sapņu ķērāji un meistarklases (Preiļu nov., Aizkalnes pag.);
- Beatrise Strausmane** – Uguns iekuri (Talsi);
- Linda Gailāne** – Ilgtspējīgas, kompaktas galda spēles no ādas izstrādājušiem, folijdrukā (Jelgavas nov., Ozolnieki);
- Zanda Arnicāne** – Koka organizatoru izgatavošana (Balvu nov., Kubulu pag.).

Konkursa kopējais balvu fonds 20 000 EUR.

nopirkt sieru, kura cena var pārsniegt 20 EUR/kg. Apgūstiet plašāku ģeogrāfiju, un redzēsiet – pircējs atradīsies tālāk. Piegādes ir nokārtojamas pašlaik ļoti ērti.”

Nelaiksaimniecība – pakalpojumi

Tuvojoties vasarai, vecākiem aktuāls ir jautājums par bērnu brīvā laiku jēgpilnu pavadīšanu. **Marta Elizabete Vaišla** no Ķekavas novada prezentēja ieceri par vasaras nometņu rīkošanu, kurā bēri būtu pietuvināti dabai, mā-

cītos to izprast. Ūrija lika aizdomāties par to, vai nometnes dienas izmaksas iekļautas visas vajadzības un vai katrs no komandas būs arī finansiāli pietiekami motivēts tajā darboties.

Plāšākas diskusijas ūrijā izvērtais par **Lauras Rītiņas** (Saldus) mini pankūku izbraukuma tirdzniecību. Laura pagaidām visu dara viena pati, tādēļ “Rāmkalnu” saimnieks Viktors Grūtups mudināja domāt par papildu “Lauru” apmācīšanu, lai idejas autore neizdegtu.

▶ 4. lpp.

► 3. lpp.

Tam oponēja Olita Untāla, sakot: "Diez vai nepieciešamas vēl 5 "Lauras", jo tā var pazaudēt ieceres unikalitāti un produkta kvalitāti". Jāpiebilst, ka jau tagad gardās mini pankūciņas var baudīt "Lauras pankūknīcā" Saldū.

Pavisam negaidītu ideju – "Energoefektivitātes izvērtējums lauku uzņēmējiem un ieteikumu izstrāde" – prezentēja **Roberts Kakis** no Ogres novada. Žūrijas jautājumi bija: "Kas ir jūsu pirmie 5 klienti, kas šo pakalpojumu pirkst? Vai zināt, cik no 43 000 mazo lauku uzņēmēju pašlaik ir aktīvi un izvēlētos šādu piedāvājumu?" Godam ticus galā ar atbildēšanu, Roberts sāka pārdomāt žūrijas sacīto, ka: "Šādam pakalpojumam klients jāmeklē atjaunojamās enerģijas – saules/vēja projektos, jo – nauda ir tur, ne pie mazajiem uzņēmējiem."

Suntažnieces **Artas Kalniņas** ieceire par viesību stikla namiņa "Unma" izveidi aizveda vasarīgās sajūtās – skaista vieta, ziedi, iekārtojums. Jau nodrošināta sadarbība ar ēdinātājiem, fotogrāfiem, dekoratoriem pasākumu rīkošanai. Tikmēr žūrijā aicināja pārdomāt visai praktiskus jautājumus. "Stikla namiņš ir skaists fotogrāfijās, taču būtībā – ir siltumnīca. Tādēļ nespēti jādomā, kā mūsu klimatiskajos apstākļos tajā nodrošināt komfortablu temperatūru – lai nav auksti un lai ne-aizsvīst stikli, kad iekšā daudz cilvēku," uzsvēra Viktors Grūtups.

Inese Brūvere no Madonas puses iepazīstināja ar ieceiri piedāvāt Pastaidu taku ar pirti un pirtnieka pakalpojumiem. "Pie mums cilvēki var pilnvērtīgi atpūsties, jo – visapkārt plavas, līdzās

Evelīnas Rudzītes makarūni

Signes Žukas ķiploku pušķis

ezers, muzejs, pirts un kubls." Šo biznesa ieceiri, kas jau tiek īstenota dzīvē, raksturo darāmā sadalījums skaidros etapos un īstenošanā soli pa solim.

Tikmēr **Jānis Oskars Darčiks** no Dobeles novada ir gatavs doties pie mežu īpašniekiem, lai sniegtu zāgēšanas pakalpojumus izbraukumā, apkoptu kokus, bet – ne tikai. "Iespējams, kādam lauku mājā nogāzies liels, bet sirdij mīļš koks. Varu turpat uz vietas sazāgēt teju jebkura resnuma koku, izzāgēt dēlus, kas ļautu kokam turpināt dzīvi pie šī cilvēka, piemēram, galda veidolā," sentimentālu pieskaņu tikloti praktiskajam pakalpojumam piešķir Jānis.

Nelauksaimniecība – ražošana

Šajā kategorijā šogad dominēja dažādi produkti no koka. **Linda Timpare** no Ogres novada prezentēja attīstošus un izglītojošus koka materiālus bērniem ar uzmanības deficitā sindromu (UDHS). Šo materiālu izveidē līdzdarbojas Lindas ģimenes uzņēmums "Olpp Crafts", kas jau līdz nākamā gada pavasarim sadarbībā ar klinisko psihologu plāno izstrādāt attīstošus un izglītojošus koka materiālus bērniem.

Savukārt **Zandas Kezikas** (Preiļu nov.) košās krāsās veidotos koka kalendārus bērniem jau tagad var iegādāties vietnē etsy.com.

Balvu novada uzņēmuma "Latapis" saimniece **Zanda Arnicāne** prezentēja koka organizatorus, kas izgatavoti dažādām vajadzībām, savukārt **Guna Egle** no Preiļu novada katram ir gatava ierādīt savu Sapņu kērāju veidošanu īpašā meistarklasē.

Nelielu pārsteigumu žūrijai sagādāja **Linda Gailāne** no Ozolniekiem, prezentējot ilgtspējīgas, kompaktas galda spēles no ādas izstrādājumiem folijdrukā: "Izmēģināju liellopa, jēra ādas un secināju, ka jēra āda ir visplānākā, tādējādi spēle aizņem vismazāk vietas." Bāžijoties, ka dažādu apsvērumu dēļ spēles nepirkis, žūrija tomēr vēlēja veiksmi.

Talsiniece **Beatrise Strausmane** savu ideju prezentēja ar īpatnējiem ziediem rokās, kas izrādījās – uguns iekuri. Tie veidotī no parafīnā mērcētām kartona olu pakām un ir ērti nemami līdzi, dodoties pārgājiens, lai iekurtu ugunskurū. **LLKC Sabiedrisko attiecību nodaļa**

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220, admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

ES ATBALSTS 2023 → ATBALSTS AUGSNES PAMATKAĻKOŠANAI

Augsnes kaļkošanu veic, lai neutralizētu augsnes skābumu, palielinātu kalcijs un magnija saturu augsnē un uzlabotu tās ķīmiskās, bioloģiskās un fizikālās īpašības, veicot kalcijs un/vai magnija karbonātu, oksīdu vai hidroksīdu iestrādāšanu augsnē.

Augsnes kaļkošanas veidi:

Pamatkaļkošana – augsnes reakcijas radikāla uzlabošana visas aramkārtas dziļumā ilgākam laika posmam.

Uzturošā kaļkošana – veic, lai periodiski kompensētu Ca un Mg zudu-

mus no augsnes aramkārtas un uzturētu pH optimuma robežās.

Pēc Valsts augu aizsardzības dienesta (VAAD) datiem¹, piecu gadu periodā (2016.-2020.g.) pētītā lauksaimniecībā izmantojamā zemē 41% platībā ir nepieciešams veikt kaļkošanu, t. sk. 27% pamatkaļkošanu, kur būtu kardināli jāuzlabo augsnes reakciju, it īpaši Vidzemes reģionā.

¹ Zinātniski praktiskā konference "Līdzvarota lauksaimniecība 2023" plenārsēde. [Tiešsaiste] [skatīts 2023. g. 22. martā]. Pieejams: <https://www.llkc.lv/lv/lidzvarota-lauksaimnieciba>

Lauksaimniekiem 2023. gadā ir iespēja saņemt atbalstu – plānotā likme 65 EUR/ha par pamatkaļkošanu reizi piecos gados konkrētā laukā. Turklat jāievēro nosacījums, ka pēc pamatkaļkošanas tiek veidota ekoloģiski nozīmīga platība.

Pamatkaļkošanu var veikt, ja augsnes reakcija pH:

- smilts augsnēs ir zemāka par 5,5;
- mālsmilts augsnēs zemāka par 5,8;
- smilšmāla augsnēs zemāka par 6,3;
- mālainās augsnēs zemāka par 6,5.

Dati par augsnes reakciju (pH) ir pamatooti ar augšņu agroķīmisko izpē-

► 5. lpp.

ES ATBALSTS 2023

AKTUĀLIE JAUTĀJUMI PAR PLATĪBMAKSĀJUMIEM

Pie LLKC konsultantiem vēršas lauksaimnieki ar jautājumiem par platībmaaksājumu atbalsta veidiem un saņemšanas nosacījumiem. Vēlamies iepazīstināt ar biežāk uzdotajiem jautājumiem un saņemtajām atbildēm sadarbībā ar Lauku atbalsta dienestu un Zemkopības ministriju.

? Vai lauksaimniekam platībmaaksājumu atbalstam būs katru gadu no jauna jāpiesakās neatkarīgi no saistību perioda?

Jā, uz visiem atbalsta veidiem būs katru gadu jāpiesakās no jauna, kā tas ir bijis jau iepriekš, tai skaitā arī mazjam lauksaimniekam.

? Vai ir kādas izmaiņas tiešo maaksājumu atbalsta pretendenta atbilstībai aktīva lauksaimnieka statusam attiecībā uz lauksaimniecības darbaspēka vienību nodrošināšanu?

2023. gadā plānots, ka atbalsta pretendents, kura lauksaimniecības zemes platība nepārsniedz 20 hektārus, uzskaņās par vienu darbaspēku vienību.

? Laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījums nosaka, ka jānodrošina ilggadīgo zālāju uzturēšana, pamatojoties uz ilggadīgo zālāju platības un lauksaimniecības platības attiecību saīdzinājumā ar 2018. atsaucēs gadu. Gadījumā, ja jāveic zālāja atjaunošana, bet platība ir iznomāta citam apsaimniekojām, kuram tas jādara: vai tam, kurš zālāju apara, vai tam, kurš šobrīd apsaimnieko?

◀ 4. lpp.

ti, agrokīmisko pakalpojumu sniedzēju datiem vai augsnes paraugu analīzem, kas nav senākas par pieciem gadiem, un tās ir veiktas augšņu jomā akreditētā Eiropas Savienības laboratorijā, iespējamības gadījumā nodrošinot katra parauga rezultātu piesaisti globālās pozicionēšanas sistēmas (GPS) koordinātām. Informācija par augsnes reakciju jānorāda LIZ pārvadības sistēmā.

Pamatkalķošanai izmanto materiālu, kas ir iekļauts VAAD Mēslošanas līdzekļu un substrātu sarakstā. Izmantotā kalcija karbonāta (CaCO_3) deva (t/ha) kārtējā gadā vai iepriekšējā gadā pirms

Nosacījums par zālāja atjaunošanu seko līdzi platībai, un zālājs jājauna tam, kurš platību apsaimnieko lēmu-ma saņemšanas brīdī.

? Ja lauksaimnieks piesakās 5. ekoshēmas atbalstam par precīzu augu aizsardzības līdzekļu lietošanu, kur jānodrošina GPS datu fiksācija smidzināšanas brīdī, kā rīkoties, ja tehnisku iemeslu dēļ nav iespējama datu augšupielāde?

Pielaujama arī fotofiksācija ar GPS koordinātām no traktora ekrāna, ka lietota šī metode.

? Vai ir iespējama Agrovides pasākumā zaļās joslas ierīkošana ilggadīgajos zālājos (710), piem., iesējot laukmali ar facēliju?

Nē, zaļās joslas var ierīkot tikai aramzemē un tajā jābūt sētam augu maišījumam.

? Ja ierīko apkārt sētam zālājam (720. kods) ap visu lauku "zaļo joslu" un zālaugu segums atšķirīgs, tad to var reizē pļaut ar pamatzālāju 3 reizes sezona vai laukmales ir ekstensīvi jāapsaimnieko?

Nē, zaļās joslas apsaimnieko ekstensīvi un pļauj vienu reizi sezona.

? Vai bioloģiski sertificēts lauksaimnieks var pretendēt uz atbalstu "Paaugstināta laburības prasību un emisiju mazinošā lopkopība"?

Ja lauksaimniecības dzīvnieki ir bioloģiski, tad uz šo atbalstu pretendēt nevarēs. Uz atbalstu par bioloģiskiem dzīvniekiem var pretendēt, piesakoties uz BLA atbalstu.

ziemāju sējas nav mazāka, kā ieteikts augsnes analīzēs/izpētē vai vienā reizē izmantotā CaCO_3 deva ir vismaz 6 t/ha.

LAD mobilā aplikācijā lauksaimnieks veic ģeomarkētu fotoattēlu ar laika un vietas atzīmi par kalķošanas veikšanu.

VAAD LIZ pārvadības sistēmā pēc augsnes optimizēšanas materiāla izmantošanas 30 dienu laikā jāsniedz informāciju par:

- iegādāto materiālu (nosaukums, daudzums, deklarētie kvalitātes rādītāji, iegādi apliecināšanai dokumenti);
- iestrādes datums un izmantotā materiāla devu fiziskajās vienībās;
- lauka numuru un platību (ha), kurā ir veikta materiāla iestrāde;

Foto: Ilze Skudra

? Vai, ierīkojot "zaļo joslu" aramzemē, netiks samazināti citi atbalsta maaksājumi šai platībai?

Ja aramzemē būs iesētas, piemēram, pupas, tad saņems ISIP par visu platību, t. sk. arī laukmales platību, bet, piemēram, saistīto atbalstu saņems tikai par lauka pupu platību.

? Piesakoties uz agrovides pasākumiem, jāapmeklē noteikts stundu skaits mācību kursos 5 gadu laikā. Vai atbalsts tiks samazināts, ja pirmajā gadā vēl nebūs apmeklēti kursi ar noteikto stundu skaitu?

Pirmajos gados atbalsts netiks samazināts, savukārt, ja piektajā gadā nebūs iesniegti kursu apmeklēšanas apliecinājumi ar noteikto stundu skaitu, atbalsts tiks samazināts. Kursu apliecinājumu var iesniegt gan LAD EPS, gan arī, sūtot pa pastu kursu apliecinājumu kopijas. Apmācības varēs sniegt nevalstiskās organizācijas, lauksaimniecības kooperatīvās sabiedrības, Izglītības un zinātnes ministrijas izglītības iestāžu reģistrā reģistrētas juridiskas personas.

Informāciju sagatavoja Ilze Skudra,
LLKC augkopības konsultante

• pakalpojuma sniedzēja reģistrācijas numuru un nosaukumu, ja tiek izmantots pakalpojums.

Jāņem vērā, ka konkrēto lauku, kurā veikta pamatkalķošana, atbalstam var pieteikt tikai vienu reizi 2023.-2027. gadā, tāpēc, ja šajā periodā tiks veikta lauka kalķošana atkārtoti, par to vairs atbalstu nesaņems.

Informācijas sagatavošanā izmanta Zemkopības ministrijas sniegta informācija un Ministru kabineta noteikumu projektā plānotie nosacījumi uz 22.03.2023.

Informāciju sagatavoja Ilze Skudra,
LLKC augkopības konsultante

BIOLOGISKĀ
LAUKSAIMNIECĪBA

VARAKLĀNU NOVADA ZS “PIEKALNES” JAUNAIS SAIMNIEKS

Varaklānu pagasta zemnieku saimniecība “Piekalnes” dibināta 2000. gadā. Darbības virzieni ir piena lopkopība un augkopības produkcija: graudaugu un kartupeļu ražošana. Saimnieciskā darbība tika uzsākta pienu lopkopībā, graudi tika audzēti lopbarībai. Bet 2005. gadā “Piekalnes” sāka saimniekot pēc bioloģiskās lauksaimniecības metodēm.

Bioloģiskos cietes kartupeļus sāka audzēt realizācijai 2013. gadā. No 2015. gada graudi tiek audzēti arī realizācijai, pārdošanai bioloģiskās produkcijas pārstrādei. Pakāpeniski tiek palielināts gan slaucamo govju skaits, gan zemes platības. Apsaimniekojamā zeme patlaban ir 91,26 ha. Lauksaimnieciskai darbībai saimniecība izmanto īpašumā un nomā esošu zemi. Graudus sēj 58 ha platībā, cietes kartupeļus 3 ha. Pārējā zemes platība tiek izmantota lopbarības sagatavošanai. Saimniecības ieņēmumi veidojas no pienu, lopu, graudu un kartupeļu realizācijas. 2016. gada pavasarī, pāragri zaudējot tēvu, rūpes par saimniecību un ģimeni uzņēmās dēls Kaspars Broks.

Kaspars Broks audzis lauku saimniecībā

Kaspars Broks dzimis un audzis lauku saimniecībā. Sākumā mācījies Jēkabpils agrobiznesa koledžas Barkavas struktūrvienībā un 2013. gadā ieguvis profesiju “Apdares darbu tehnikis”. Pēc tēva zaudējuma Kasparam bija jāielec lauksaimniecības nozarē un jāsāk saimniekot ar visu atdevi. Jārūpējas un jāuzņemas atbildība ne tikai par saimniecības lopīniem un laukiem, bet arī par ģimenes locekļiem – māsu un vecmammu. Kaspars palīdzējis izskoloties māsai Diānai Brokai – gan absolvēt Varaklānu vidusskolu, gan Jēkabpils agrobiznesa koledžas Barkavas struktūrvienībā iegūt divas profesijas: lauku īpašumu apsaimniekotājs un programmā “Skaistumkopšanas pakalpojumi” kvalifikāciju SPA speciālists.

Kaspars Broks, vadot z/s “Piekalnes”, sapratis, ka jāiegūst dzīlākas zināšanas lauksaimniecībā, un 2019. gadā absolvējis Malnavas koledžu programmā Uzņēmējdarbība lauksaimniecībā, tā iegūstot 1. līmeņa augstāko izglītību lauksaimniecībā.

Foto: no saimniecības “Piekalnes” arhīva

Bioloģiskās saimniecības “Piekalnes” īpašnieks
Kaspars Broks

Saimniecība kopš dibināšanas ir Madonas biroja klients

Z/s “Piekalnes” kopš saimniecības dibināšanas ir LLKC Madonas konsultāciju biroja grāmatvedības, ekonomikas, augkopības un lopkopības klients. Grāmatvedības pakalpojumus tai jau 15 gadus sniedz konsultante Diāna Zubareva.

Kaspars Broks 2016. gada pavasarī pārņēma mantojot saimniecību kā jaunais lauksaimnieks. Madonas biroja ekonomiste Signe Gailuma sadarbībā ar z/s “Piekalnes” iesniedza projektu “Leguldījumi pamatlīdzekļu iegādei zemnieku saimniecības “Piekalnes” modernizēšanai” Lauku attīstības plāna apakšprogrammā “Atbalsts jaunajam lauksaimniekam uzņēmējdarbības uzsākšanai”. LAD to apstiprināja, un tika piešķirts ELFLA atbalsts tehnikas iegādei. Saimniecībai izveidots savs tehnikas parks. Bioloģiskos graudus pārdod SIA “Scandagra Latvia” un AS “Dobeles dzirnavnieks”, VAKS. Realizējot jaunā lauksaimnieka projektu, Kaspars saprata, ka jāpiesaista ES atbalsts, jāraksta projekti, lai varētu straujāk attīstīt ražošanu, modernizēt saimniecības nozares. Secināts, ka nepieciešams palielināt tehnikas parku ar lielākas jaudas tehniku. 2022.

gadā tika iesniegts projekts “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās”. Lai varētu veikt visus nepieciešamos agrotehniskos pasākumus optimālos termiņos, ir nepieciešams modernizēt un paplašināt tehnikas parku. Ienākumi saimniecībā ir tikai no lauksaimniecības nozares.

Audzē vairākas graudaugu kultūras

Saimniecībā graudus audzē 58 ha platībā, sējot sekojošas kultūras: ziemas kvieši, vasaras mieži, tritikāle, zirņi un auzas. Vidējā graudu raža ir 1,8–3 t/ha, vidēji saražo 120 t sezonā. Kartupeļi tiek audzēti cietei 3 ha platībā. Vidējā raža 13–15 t/ha, saražo 45 t. Tieki sēti 17–20 ha zirņu, kuri tiek izmantoti gan lopkopībā proteīna barības ieguvei, gan pārdoti bioloģiskās pārtikas ražošanai un pārstrādei. Graudi līdz realizācijai tiek uzglabāti saimniecībā, tiek sēti no saimniecības sēklas materiāla, pēc nepieciešamības sēkla tiek iepirkta. Lielā nozīme tiek piešķirta pareizai augu maiņas izvēlei. Pesticīdus un herbicīdus nelieto, lai panāktu ražīguma apjomu un iznīcinātu nezāles. Tāpēc tiek lietota aršanas tehnoloģija. Aršana ir galvenais augsnies apstrādes veids, jo īpaši bioloģiskajā saimniecībā.

► 7. lpp.

◀ 6. lpp.

Aršanu veic gan pavasarī, gan rudenī, tas palīdz apvērst augsnes aramkārtu (velēnu) un uzirdina to. Aršana atjauno augsnes drupināto struktūru, uzlabo augsnes ūdens, siltuma un gāzes apmaiņas režīmu, veicinot mikroorganismu darbību un nodrošina vēl citus augsnes auglību noteicošos apstākļus. Pēc tam augsne vai nu tiek diskota, kultivēta, veicot sēju. Iesniegtā projekta ietvaros ir paredzēts iegādāties jaunu kultivatoru, kurš palīdzēs uzrušināt aparto augsnes virskārtu, un ar šī tipa kultivatoru varēs strādāt pa rugāju tīru mu, piemēram pēc zirņiem. Arī graudu piekabe, ko plānots iegādāties, ir universāla un tiks izmantota graudu transportēšanai, piekabes papildaprīkojumu varēs lietot arī lopkopībā, transportēt skābsiena un sienas ruļļus. Tā kā saimniecība strādā ar bioloģiskām metodēm, ir jāiegādājas sējuma ecēšas, kas ļaus apkarot nezāles un tiks izmantotas ganību un sējumu ecēšanai, uz tām ir iespēja uzstādīt arī sīksēku sējmašīnu, tāpēc būs iespēja arī piesēt ganības un graudu tīrumos zālāja pasēju.

Attīstīta lopkopības nozare

Z/s "Piekalnes" ir arī attīstīta lopkopības nozare. Patlaban izveidots piena liellopu ganāmpulkas ar 24 liellopiem, tai skaitā 15 slaucamas govis un 9 dažādu vecumu jaunlopi ganāmpulkas attaudzēšanai. No saimniecības laukiem sagatavo sienu un skābsienu piena liellopu ganāmpulkas vajadzībām. Lopus pārdod Liellopu izsolu namam, SIA "Senlejas". Govis tiek slauktas divas reizes dienā. Tās tiek turētas piesietā turēšanā, ziemā tiek nodrošinātas pāstaigas, vasarā – ganības. Gadā no govs vidēji izslauc 6000 kg piena. Govis tiek

barotas ar saimniecībā saražoto lopbarību, papildus tiek iepirkta melase, mineralbarība un sāls. Legūtās teles tiek ataudzētas ganāmpulkas atražošanai. Saimniecībai ir savas lopbarības sagatovošanas tehnika. No saimniecības laukiem sagatavo sienu un skābarību piena ganāmpulkas vajadzībām. Izmanto rituļtehnoloģiju.

Papildina zināšanas

Šogad Kaspars ir iestājies un papildina zināšanas Latvijas Biozinātnu un tehnoloģiju universitātes Malnava koledžā profesionālās augstākās izglītības programmā Augkopība. Z/s "Piekalnes" piedalās programmā "Laukiem zelt", kuru īsteno LLKC, un ir viena no 100 saimniecībām, kas darbojas šajā programmā. Sadarbojas ar SIA "Bioefekts", kas rada un ražo mikrobioloģiskus produktus jau 30 gadus. Kaspara saimniecībā ir ierīkoti izmēģinājumu lauki, joslas, kur tiek izmēģināta SIA "Bioefekts" un SIA "BIO-INDUSTRIJA" preparātu iedarbība uz graudaugiem un zirņu sējumiem, uz sēklu apstrādi. Sadarbībā ar Vīzemes/Latgales reģiona lauksaimniecības konsultanti agronomi Alisi Lutinsku 2022. gada vasarā tika analizēta saimniecībā esošā audzēšanas shēmā – kontrole ar mikrobioloģisko SIA "Bioefekts" mēslojumu.

Turas sīksti uz savas zemes

Kaspars uzskata, ka ir jāiegulda līdzekļi zemes pirkšanai, jo jāķūst neatkarīgākam no nomas līgumiem. Kaspars Broks ir aktīvs zemnieks, kurš nemītīgi mācās, pilnveidojas un iesaistās dažādos projektos un izmēģinājumos. Apmeklē LLKC rīkotos informatīvos, izglītojošos seminā-

rus, piedalās mācību programmās un saimniecību apmeklējumu pasākumos, lauka dienās, demonstrējumu semināros.

Jautāts par nākotnes plāniem, Kaspars dedzīgi stāsta par augsnes auglības celšanu, par kvalitatīvas bioloģiskās produkcijas iegūšanu, par augstražīga ganāmpulkas palielināšanu un izkopšanu, jo jau pagājušā gadā līdz vēlam rudenim renovēja un labiekārtotā slaucamo govju kūti, tā atvieglojot ikdienas darbus. Kasparam saimniekot palīdzot arī māsa Diāna ar draugu Kristapu. Un, protams, vecmamma, ar kuras atbalstu Kaspars varējis uzsākt veiksmīgi saimniecot. Viņš atzinīgus vārdus velta saviem draugiem, kuri viņu kā lauksaimnieku ir atbalstījuši gan morāli, gan, pieskrienot palīdzēt saspringtos darba periodos. Paldies viņiem par izpalīdzēšanu, par pleca sajūtu svarīgos brīžos. Kaspara teikta jā ieklausoties, var saprast, cik daudz jaunais lauksaimnieks mācās un zināšanas iespēju robežās cenšas izmantot savas saimniecības attīstībā.

Viņš pats saka, ka nav laika acerēt nākotnes plānus, ir neatlaidīgi jāstrādā un jāattīsta saimniecība, nav laika padoties. No Kaspara nedzirdēju nevienu vārdu par piena krīzi vai par kādām citām grūtībām. Kaspars turas sīksti uz savas zemes un ar savu izturību ir piemērs citiem jauniešiem mūsu pusē. Lai Kasparam neizsīkstoš darba spars un vēlme mācīties arī turpmāk!

Anita BRIŠKA,
LLKC Madonas
konsultāciju biroja
uzņēmējdarbības konsultante
e-pasts: anita.briska@llkc.lv
tālr. 64807688

Izmēģinājumu un labības lauki

MĀJRAŽOŠANA

NOVADAM SVARĪGS IR IKVIENS UZNĒMĒJS

Guna Ķibere ir uzņēmējdarbības atbalsta speciāliste Valmieras novadā. Šajā sarunā – par to, kā tiek atbalstīti mājražotāji reģionā, apzinoties viņu nozīmi kopējā novada attīstībā. Guna pagājušā gada nogalē bija arī lektore LLKC Valkas biroja organizētajā seminārā un stāstīja par taupīgu saimniekošanu un jaunu, ekonomisku produktu radīšanu mājražošanā.

Pirms novadu apvienošanas Guna Ķibere pati bija mājražotāja un strādāja, lai veicinātu mājražotāju produkcijas realizāciju tirdziņos – gan uz vietas, gan sadarbības pilsētās Vācijā un pat Japānā, kā arī nodrošinot prezentācijas materiālus Rūjienas novada vajadzībām.

Mazie uzņēmēji ir darbīgi un radoši

Stāstot par vispārējo mazo uzņēmēju situāciju Valmieras novadā, Guna saka, ka cilvēki visā Latvijā un, it sevišķi Valmieras novadā, ir gana darbīgi un radoši. Valmieras novadā darbojas vairāk nekā 200 mājražotāju, kas ir ievērojams skaits, ja skatām visas Latvijas mērogā, tuvu 15 procentiem no visiem Latvijas mājražotājiem. Visplašāk pārstāvēta ir dārzenu, augļu un ogu pārstrāde. Tad seko dažāda veida gaļas, desu un kūpiņājumu, arī piena produktu, maizes un miltu izstrādājumu, medus produktu ražošana. Novadā plaši ir pārstāvētas arī audējas, adītājas, šuvējas, keramīki, rotu gatavotāji un kokapstrādes meistari. Mazāk – ādas apstrādes meistari, kalēji un akmeņkalji. Novadā sevišķi lepojas ar audēju un šuvēju prasmēm darināt autentiskus tautastērpus, par ko zina visā Latvijā. Novada mājražotāji ir izcili garšas un kvalitātes meistari, gan radot jaunus produktus, gan turpinot ražot pēc mūsu senču atstātā mantojuma receptēm, stāsta Guna Ķibere. Daudzi meistari veiksmīgi nodod savas prasmes jaunākai paaudzei. Pārtikas mājražotāji ir saņēmuši godalgas gan "Riga Food" izstādēs, gan "Novada Garsas" konkursos. Arī jaunizveidotajai "Valmieras novada gada balvai uzņēmējdarbībā" viena no desmit nominācijām ir "Gada mājražotājs". To saņema Rūjienas pusē visiem labi zināmie – Sandra Vilne un Egons Vilnis (zīmols "Sandriņas ievārījumi"). Goda rakstu šajā nominācijā saņema

**Guna Ķibere –
uzņēmējdarbības
atbalsta speciāliste Valmieras novadā**

Zita Petruševiča ("Rada Zita"), kura gatavo ievārījumus un sīrupus no augiem, ogām un augļiem. Savukārt vēl viens goda raksts mazo ražotāju nominācijā – keramiķei Lindai Zeltai ("Vidusmeži").

Vietējās kopienas virzītājspēks

Ikviens mazais uzņēmējs ir skrūvīte sarežģītā mehānismā, ko mēs saucam par vietējās kopienas virzītājspēku. Tie ir tie darbīgie cilvēki, kuri rada īpašus produktus, paši sev darbavietu, nodarbina savus ģimenes locekļus un bieži iesaista arī savus kaimiņus un radus, ja ir sezonas vai tirgus laiks. Vietējā kopiena ar savu mazo uzņēmēju, mājražotāju, amatnieku, lauku saimniecību lepojas, sevišķi, kad atbrauc viesi.

Pirms regionālās reformas katrā *mazajā* novadā bija sava kārtība, kā tika atbalstīti mazie uzņēmēji. Daudzviet bija uzņēmējdarbības speciālisti un lauku konsultanti, kuri atbildīgi veica savu darbu, par to liecina lielais mājražotāju, amatnieku un mazo lauku saimniecību skaits. Tika izveidotas Tautas lietišķas mākslas studijas, amatnieku un uzņēmēju biedrības, domubiedru grupas, kuras katrs novads atbalstīja gan ar telpām, gan produkcijas realizāciju – tika iepirkti novada suvenīri, organizēta realizācija ārzemēs, visbiežāk sadraudzības pilsētās, rīkoti vietējie tirdziņi, mācību kursi, pieredzes braucienci. Visi *mazie* novadi bija izveidojuši katrs savu sistēmu uzņēmēju gada balvu izvērtēšanā un piešķiršanā. Es teiku, ka visi darīja, ko spēja, lai mazie

uzņēmēji justos labi, tāpēc tagad kopējā lielajā Valmieras novadā nav jāizdomā nekas jauns, tikai jāizvērtē un jāpārņem labākais no esošā atbalsta veidiem.

Mazais uzņēmējs ir "cilvēks orķestrīs"

Novadam ir svarīgs ikviens uzņēmējs, gan mazs, gan liels. Es pat teiku, ka svarīgs katrs, kurš kaut ko ražo vai rada. Mazais uzņēmējs ir "cilvēks orķestrīs", jo viņš ir viss vienā – idejas generators, projektu rakstītājs, grāmatvedis, menedžeris, likumu pārzinātājs, krāvējs, pārdevējs, šoferis un sociālo tīklu administrators. Viņam nav atvaiņījuma, vēl viņam ir jāseko līdzīgi likumu izmaiņām, valsts iestāžu kontrolēm, nemītīgai sava piedāvājuma dažādošanai un inovāciju ieviešanai. Stādieties priekšā šo darbu apjomu – es patiešām apbrīnoju ikvienu mazo uzņēmēju mūsu valstī, tā Guna.

Runājot par to, kā pašvaldība var atbalstīt tos, kuri gatavojas uzsākt uzņēmējdarbību, Guna saka, ka jautājumu var būt daudz un dažādi, un katram atšķirīgi, līdz ar to var noderēt gan pašvaldības speciālistu, gan iestāžu sniegtās konsultācijas, piemēram, informācija un konsultācijas uzņēmējdarbības uzsāksanai sniedz Latvijas investīciju un attīstības aģentūra (LIAA) par biznesa plāna izveidi, biznesa inkubatoriem Latvijas reģionos, semināriem un atbalsta iespējām. Tāpat nozīmīgs ir arī LLKC atbalsts, ne tikai sadarbība ar konsultantu, bet arī visnotāl noderīgais tā izdevums "Ceļvedis mājražošanā", kas var būt kā pirmais informācijas avots. Atsaucīgi ir PVD Ziemeļvidzemes pārvaldes darbinieki, kuri atbild par noteikumu ievērošanu pārtikas aprītē.

Atbalsts dažādos jautājumos

Valmieras pašvaldībā ir izveidota Kapitāla pārvaldības un uzņēmējdarbības atbalsta nodaļa, kurā strādā divi uzņēmējdarbības atbalsta speciālisti. Pēc palīdzības dažādos jautājumos var vērsties jebkurš uzņēmējs: lielie, vidējie, mazie uzņēmumi un mājražotāji. Novadā izveidota atbalsta programma "Zīle". Programmas kopējais gada budžets ir 80 000 EUR, kas sadalīts 50 000 EUR inovācijām, bet 30 000 EUR startam. Tieki piešķirti arī dažādi nekustamā īpašuma atvieglojumi. Izveidota mobilā lietotne "Valmiera", kas ir pašvaldības veidots

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

instruments uzņēmējdarbības atbalstam, iedzīvotāju informēšanai un iesaistei.

Vēl viens nozīmīgs atbalsts uzņēmējiem, īpaši jaunajiem, ir biedrības "Valmieras Attīstības aģentūras" paspārnē izveidotā "Koprades darbnīca DARE", tā ir kā personīgā darba studija, kura atvērtā ikvienamei interesentam. Šeit pieejamas modernas iekārtas, lai varētu strādāt pie jauniem un radošiem projektiem. Veikt 3D skenēšanu un drukāt ar 3D printeriem, izmantot termopresi vai sublimācijas iekārtu, griezt ar läzergriezēju vai ploteri, frēzēt, šūt, līmēt, lodēt, fotografēt vai strādāt ar grafiskā dizaina un rasēšanas programmām un daudz ko citu. Tie ir instrumenti un tehniskais atbalsts, lai uzņēmējs var strādāt pie jauniem un radošiem projektiem vai arī pārbaudīt savas idejas dzīvotspēju, uzreiz neiegādājoties dārgas iekārtas. DARE veic arī citas aktivitātes, februārī tur notika "Ideju tirdziņš" ar nosaukumu "Koprade: Eksperimentālā improvizācija" ar aicinājumu – tikties, sarunāties, diskutēt un svinēt. Tika aicināti sanākt kopā uzņēmēji, mājražotāji, radošie entuziasti, mākslinieki, izglītības nozares pārstāvji, skolēni un studenti.

Izveidoti Hanzas namiņi

Vēl viena no aktivitātēm vietējo ražotāju atbalstam ir Valmieras centrā izvietotie Hanzas namiņi, kuros ir astoņas tirdzniecības vietas, vietējiem ražotājiem to izmantošana ir bez maksas. Guna Ķibere gan atzīst, ka lielas piekrišanas tiem nav, acīmredzot pie vaines ir vieta, kur tie atrodas, kas nav gājēju iecienīta, tāpēc tiek lemts, par namiņu pārvietošanu, lai to izmantošana būtu intensīvāka.

Valmieras pašvaldība iesaistījusies projektā *REKO Valmiera*, kas ir tiesās tirdzniecības modelis – ērts veids, kā ie-gādāties vietējo zemnieku un mājražotāju produktus. Vajag atbalstīt savējos,

Foto: www.valmierasnovads.lv

Gada balvas pasākumā (no kreisās): Valdis Kampuss, Mazsalacas apvienības vadītājs, saņem balvu keramiķes Lindas Zeltas (Vidusmeži keramika) vietā; Zita Petrusiņa (zīmols "Rada Zita"); Egons un Sandra Vilni (zīmols "Sandrinas ievārījumi"); Jānis Baiks, Valmieras novada pašvaldības domes priekšsēdētājs

vienlaikus rūpējoties par sevi, lietojot kvalitatīvus pārtikas produktus.

Uzņēmējdarbībai nepieciešamā informācija vienuviet

Lai atvieglotu mazo uzņēmēju ikdienu, Guna rūpējas, lai visa uzņēmējdarbībai vajadzīgā informācija būtu pieejama vienuviet. Tieši patlaban notiek darbs pie Valmieras novada mājaslapas sadaļas "Uzņēmējdarbība" apakšsadaļas "Mājražošana Valmieras novadā" pilnveidošanas, lai to papildinātu ar trūkstošo un aktuālo informāciju: <https://www.valmierasnovads.lv/attistiba/uznemejdarbiba/majrazotaji-valmieras-novada/> No papildinātās mājaslapas versijas ir vairākas saites, kuras tieši aizved pie informācijas par mājražošanu, gan uz oficiālajām valsts organizāciju saitēm, gan uz labiem paskaidrojumiem rakstiem citos portālos. Šeit gribu vērsties pie saviem kolēgiem un pārējiem interesentiem, kuri meklē uzņēmējus un vietas, ko apmeklēt, lai gūtu iedvesmu savam darbam un attīstībai. Šķirkļi "Mājražotāji Valmieras novadā"

ir apkopota informācija par konkrētiem ražotājiem un viņu piedāvājumu. Lai būtu vieglāk orientēties, kur tad atrodas interesējošais uzņēmējs, visa informācija ir sadalīta pa "apvienībām", kuru teritorijas kopums ir novadi, kuri iekļāvās Valmieras novadā, piem., "Rūjienas apvienība". Arī uzņēmējiem no citiem novadiem var būt noderīga šeit atrodamā informācija, ne tikai vispārīgā sadaļa. Tiem, kuri ir gatavi doties uz tirdziņiem Valmieras novadā un piedāvāt savu produkciju, šeit ir pieejams kalendārs visam 2023. gadam ar plānotajiem tirdziņiem, tā var laikus plānot daļību tajos. Turpat pieejama interaktīvā karte, kurā sniegtā informācija par saimniecībām, kas uzņem viesus, un par amatnieku un mājražotāju meistar-klašu vietām.

Iespējams piedalīties pašvaldības projektos

Ne jau tikai informācijas ievietošana Valmieras novada mājaslapā ir atbalsts novada mazajiem uzņēmējiem. Viņiem ir iespēja arī apvienoties dažādos pašvaldības projektos, vai arī pašiem veidot biedrības. Runājot ar Gunu Ķiberi par to, cik svarīgi ir uzņēmējiem apvienoties, viņa saka, ka tas ir ļoti individuāli. Ir uzņēmēji, kuri grib būt ļoti neatkarīgi un darboties paši, un ir uzņēmēji, kuri labprāt vēlas iesaistīties biedrībās un organizētās nozaru grupās. Tas ir pilnīgi normāli un, pirms iesaistīties, katrs izvērtē – cik katram tas ir izdevīgi, un kāds no tā būs labums.

Spriežot ar Gunu par šī brīža ekonomisko situāciju, viņa saka, ka nav jau tā, ka viss ir tik rožaini, arī Valmie-

Valmieras novada komanda tirdziņā Vācijā

VIEDOKLÌ

Sandra Vilne, mājražotāja, zīmols "Sandriņas ievārījumi" (Rūjienas apvienība):

"Loti novērtēju novada atbalstu mājražotājiem. Katru nedēļu saņemam e-pastu ar aktuālo informāciju par jaunumiem un plānotajiem pasākumiem. Pašiem jau nemaz nebūtu laika un arī zināšanu aistrat visu nepieciešamo. Esam pieraduši, ka mūs uzrunā piedālīties kādā pasākumā, un mēs labprāt atsaucamies, gan novada aktivitātēm, gan arī vietējās Rūjienas biedrības "Rūzeles" pasākumiem. Piedalāmies tirdzniecībos, ko organizē novads un, stāvot blakus citiem novada mājražotājiem, nejūtamies kā konkurenti, bet gan kā kolēgi. Nezinu, vai kaut kur ir labāk, bet mums ir labi."

Lāsma Kīlpe, SIA "Zarupi", zīmols "Granberry" (Brenguļi, Kauguru un Trikātas apvienība):

"Mazajā Beverīnas novadā bija citādāk darboties, paši bijām nodibinājuši biedrību "Beverīnas amatnieki", lai kopā realizētu saražoto, sākuma "uzrāviens" bija labs, tāpat, kā Valmieras novada tiešas tirdzniecības projekts "REKO", kas nu jau vairs nedarbojas ar tādu jaudu. Ja man ir divi pasūtījumi nedēļā, tad nav jēgas. Pie lielā novadā ir jāpierod, bet jāteic, ka novads loti aktīvi izdara pasūtījumus un nem preci dažādiem pasākumiem, kas ir loti patīkami, paldies vienam par to, un, protams, informācija, kura ir pieejama mājaslapā un tiek atsūtīta arī uz e-pastiem, atvieglo darbu un plānošanu."

Guna Kibere aicina – atbalstīsim vietējos uzņēmējus, lauku saimniekus, mājražotājus un amatniekus.

◀ 9. lpp.

ras novada mājražotāji izjūt pieaugošo energoresursu, degvielas un pārtikas ražošanai nepieciešamo izejvielu cenu celšanos. Tāpēc mājražotāji un mazie pārtikas ražotāji ar bažām raugās nākotnē – ir jārēķina un jāizlemp, vai atteikties no kādas produkcijas daļas, vai samazināt ražošanas apjomu, vai mēģināt rast citas izejas no situācijas.

Sulu, zāļu tēju, sukažu un sīrupu ceņas pagaidām nedaudz ir mainījušās, bet ievērojami dārgāka kļuvusi gaļa, siers, zivis un maize. Uzņēmēja izaicinājums šobrīd ir, kā pie augošajām cenām noturēt pircēju uzmanību, kā piesaistīt jaunus un kā izdzīvot pie tik liela energoresursu un izejvielu cenu kāpuma. Parādīzs, ka daudzi nokļūs finansiālās grūtībās. Īpaši smagi tas skars amatniekus un mājražotājus Latvijas reģionos.

Uzņēmējdarbības uzsākšanai nepieciešams starta kapitāls

Lai uzsāktu uzņēmējdarbību, ir vajadzīgs starta kapitāls, bet bankas ir piesardzīgas aizdevumu izsniegšanā. Vēl pie mīnusiem varu minēt augstos nodokļus, apgrozamo līdzekļu un darbinieku trūkumu, telpu īrēšanu vai pirkšanu, augsto konkurenci un nu jau arī izejmateriālu trūkumu un to dārdzību. Saskaroties ar visiem šiem izai-

nājumiem, daudziem nolaižas rokas, jo uz drīzu peļņu never cerēt.

Ideālas situācijas nav un tuvākā laikā arī nebūs. No pašvaldības puses turpināsim visu nupat iesākto – informēšanu, uzrunāšanu, iesaisti, ikdienas konsultācijas un cilvēciskas sarunas, seminārus, pie redzes braucienus, atbalsta programmas uzņēmējdarbības uzsākšanai, tirdziņu organizēšanu, sadarbību ar visām pieejamām organizācijām un iestādēm, kas strādā uzņēmēju labā, dažādu projektu un ideju realizāciju, kur iesaistīti mazie uzņēmēji, piemēram, jaunā novada svēnīru izgatavošana vai akcijas rīkošana "Pērc vietējo". Svarīgi, lai par uzņēmēju uzīmu ierauga un novērtē. Tādēļ turpinām sadarbīties ar laikrakstu "Liesma" un ReTv, popularizējot mūsu mazos uzņēmējus un viņu ražotos produktus.

Uz jautājumu, vai pašvaldības atbalstam ir jau reāli rezultāti, Guna atbild: "Domāju, ka atbalstam vajadzētu būt jūtamam. Tas jājautā uzņēmējiem". Tāpēc arī vaicāju divām Valmieras novada uzņēmējām, kā viņas vērtē novada atbalstu uzņēmējdarbībā. ■

Valda EMPELE,
LLKC Valkas konsultāciju
biroja uzņēmējdarbības
konsultante
e-pasts: valda.empele@llkc.lv
tālr. 29445406

PADOMI

KĀ KOPT ZĀLIENU?

epriekšējā "Lauku Lapas" numurā iepazīstinājām ar SIA "Grīnus" īpašnieku Jāni Lagzdīnu no Dunalkas. Piedāvājam vina praktiskos ieteikumus zālienai ierīkošanai un kopšanai.

Varbūt no malas var šķist, ka šāds darbs ir loti viegls, bet patiesībā tas ir tikai pirmais iespāids, un droši vien par to ir paliecinājies ikviens, kurš kaut reizi ir veicis šos darbus savām rokām. Daži praktiski, pieredzē balstīti Jāņa ieteikumi, lai pašu ierīkotie zālienai būtu labi un izskatītos tādi pēc iespējas ilgāku laiku.

• Jāizvēlas atbilstoša zāliena sēkla – jābūt pārliecinātam, ka sēkla ir piemērota mūsu klimatiskajai zonai un noturīga pret slimībām. Ir nozīme zālaugu sugai, jo tās ir dažādas, un katram zālaugu maisījumam ir siksniņš.

zālienai, kuriem patīk smilšaināka augsne, ir tādi, kam patīk cita veida vide.

• Jāpārbauda esošās zemes kvalitāte (veicot augsnes analīzes), lai pārliecinātos, ka tā atbilst paredzētajam mērķim un ir auglīga.

• Jāizvēlas atbilstoša zāliena sēkla – jābūt pārliecinātam, ka sēkla ir piemērota mūsu klimatiskajai zonai un noturīga pret slimībām. Ir nozīme zālaugu sugai, jo tās ir dažādas, un katram zālaugu maisījumam ir siksniņš.

• Svarīgi darīt visu atbilstoši gadalaimam. Jānim labāk patīk sēt rudenī, kad ir vajadzīgais mitrums un arī nav liela saules intensitāte, kas varētu izdedzināt jau-

no zālienu. Tad arī pavasarī augi ir pietiekami spēcīgi, lai varētu pilnvērtīgi augt.

- Ja vēlas labu zālienu, neiztikt bez mēslošanas. Pamatelementi, kuriem ir jāievērš uzmanība, ir fosfors, slāpeklis un kālijs.

- Primārie darbi pavasarī būtu iztīrīt zālienu no vecām augu atliekām un sūnām. Pēc kopšanas uzreiz nomēslot ar slāpekli saturošiem kompleksiem minerālmēsliem, kas dotu papildus enerģiju un zaļāku krāsu zālienam.

- Zāliens jāplauj sausā laikā. Jo biežāk plauj zālienu, jo tas ir skaistāks. Katru otro dienu var plaut bez zāles savākšanas, bet, ja to iespējams darīt retāk, tad noteikti Jānis ieteiktu plaut ar savācējgrozu.

- Svarīga ir arī kvalitatīva ūdens pieejamība, jo karstākos laika apstākļos nebūs iespējams iztikt bez zālienai laistīšanas – ūdens ir limitējošais faktors, kura trūkums zālienu var neatgriezeniski sabojāt. ■

Sagatavoja Aiva Kasparoviča un Aleksejs Kačanovs, LLKC Liepājas birojs

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

GRĀMATVEDĪBA
UN NODOKLI

PAGARINĀTS GADA PĀRSKATU
IESNIEGŠANAS TERMIŅŠ

Grozījumi "Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumā" nosaka, ka mikrosabiedrībām un mazām sabiedrībām gada pārskata iesniegšanas termiņš ir pieci mēneši pēc pārskata gada beigām. Tātad, ja pārskata gads sakrit ar kalendāro gadu, tad mikro un maza sabiedrība gada pārskatu drīkst iesniegt līdz 31. maijam.

Atgādināšu likumā noteiktos kritērijus mazai un mikro sabiedrībai.

Mikrosabiedrība ir tāda maza sabiedrība, kura bilances datumā nepārsniedz vismaz divas no trim šādām kritēriju robežvērtībām:

- bilances kopsumma – 350 000 euro;
- neto apgrozījums – 700 000 euro;
- vidējais darbinieku skaits pārskata gadā – 10.

Maza sabiedrība ir tāda sabiedrība, kura bilances datumā nepārsniedz vismaz divas no trim šādām kritēriju robežvērtībām:

- 1) bilances kopsumma – 4 000 000 euro;
- 2) neto apgrozījums – 8 000 000 euro;
- 3) vidējais darbinieku skaits pārskata gadā – 50.

Atcelti avansa maksājumi IIN maksātājiem

24. martā tika publicēti grozījumi likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli", kuri atceļ IIN avansa maksājumus no saimnieciskās darbības. VID EDS jau IIN maksātājiem līdz 23. martam samaksājamā avansa summa tika aprēķināta. Tā kā avansa maksājumi tiek atcelti, tad arī EDS to aprēķins būs jāatceļ.

Gada ienākumu deklarācija

No 1. marta aizpildīšanai pieejama gada ienākumu deklarācija par 2022. gadu. Deklarācijas veidlapā izmaiņu, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, nav.

Saimnieciskās darbības veicējiem atgādinu, ka deklarācijas D3 pielikumā ailes, kas paredzētas ierobežotā apmēra atskaitāmiem izdevumiem, tāpat kā pāris iepriekšējos gados, nav jāizmanto. Lauksaimniecības izdevumus norāda 2.1. rindā, bet citu nozaru izdevumus 12.1. rindā.

Valsts ieņēmumu dienests ir sagatavojis informatīvo materiālu, kā deklarācijā jānorāda pašnodarbinātā VSAOI.

D3 pielikuma aizpildīšanas piemērs

Gada laikā saņemti ienākumi tikai no saimnieciskās darbības.

Saimnieciskās darbības izdevumi ir tikai pašnodarbinātā VSAOI – 5499,75 euro

Izdevumus norāda D3 pielikuma 12.1. rindā

Izdevumi, kas saistīti ar citiem saimnieciskās darbības veidiem, tai skaitā:	12	5499,75
Izdevumi, kas saistīti ar citiem saimnieciskās darbības veidiem, kurus pirmiero plānā apmērā	12.1	5499,75

27. rindā automātiski pieprasītais pašnodarbinātā VSAOI dzēš pieprasītās atstājības

Pašnodarbinātā valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	27	5499,75
Uz ienākumu no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas attiecītā dala no 27.	27.a	0,00
Uz ienākumu no citiem saimnieciskās darbības veidiem attiecītā dala no 27.b	27.b	5499,75

Deklarācijas D pielikuma 5. rindā automātiski pieprasīto vērtību atstājības negrozītu

ATTĀLNOTIE IZDEVUMI	5	5499,75
valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (D1 4. ailes summa + D2 7. ailes summa + D3 27. rinda val D3 5.1 rinda) - solidaritātes nodokļa dala, kas pārskaitīta iedzīvotajai ienākuma nodokļa sadiļes kontā	5	5499,75
Uz ienākumu no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas attiecītā dala no 27.a	27.a	0,00

Rezultāts

Pašnodarbinātā valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	27	0,00
Uz ienākumu no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas attiecītā dala no 27.b	27.b	0,00
Uz ienākumu no citiem saimnieciskās darbības veidiem attiecītā dala no 27.c	27.c	0,00

Deklarācijas D pielikuma 5. rindā pieprasīta (palielina par dzēstajām) pašnodarbinātā VSAOI	5	5499,75
ATTĀLNOTIE IZDEVUMI	5	5499,75
valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (D1 4. ailes summa + D2 7. ailes summa + D3 27. rinda val D3 5.1 rinda) - solidaritātes nodokļa dala, kas pārskaitīta iedzīvotajai ienākuma nodokļa sadiļes kontā	5	5499,75

rindā kopā ar citām VSAOI.

Gada ienākumu deklarācijas D3 pielikumā:

- ja saimnieciskās darbības veicējs pašnodarbinātā VSAOI ir ieklāvis saimnieciskās darbības izdevumos, tad apreķinātās VSAOI ieklauj deklarācijas D3 pielikuma 2.1. vai 12.1. rindā un EDS deklarācijas D3 pielikuma 27. rindā automātiski pieprasīto vērtību atstājības negrozītu (EDS automātiski pieprasīta pašnodarbinātā VSAOI);

- ja saimnieciskās darbības veicējs pašnodarbinātā VSAOI nav ieklāvis saimnieciskās darbības izdevumos, tad deklarācijas D3 pielikuma 2.1. vai 12.2. rindā pašnodarbinātā VSAOI ne-norāda un deklarācijas D3 pielikuma 27. rindā automātiski pieprasīto vērtību nomaina uz "0", bet gada ienākumu deklarācijas D3 pielikuma 5. rindā vērtību manuāli palielina par VSAOI summu, ko dzēsa no D3 pielikuma 27. rindā.

Tāpēc saimnieciskās darbības veicēji, kuri kārtā grāmatvedības uzskaiti vienkāršā ieraksta sistēmā, 2022. gada deklarācijas D3 pielikumā savas VSAOI var ieklaut divos veidos, nemot vērā, vai pašnodarbinātā VSAOI ir vai nav ieklautas saimnieciskās darbības izdevumos.

No 2023. gada pašnodarbinātā par sevi veiktās VSAOI deklarēs deklarācijas D veidlapā attaisnoto izdevumu

MEŽSAIMNIECĪBA → KAS IR ZEMES BALLES, UN KUR TĀS VAR APSKATĪT?

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes un meža zemes kvalitāte parāda zemes produktivitāti, ko augsne var dot īpašniekam, ja tā tiek pareizi apstrādāta un izmantota. Gan lauksaimniecības, gan meža zemei kvalitāti visbūtiskāk ietekmē augsnes veids (velēnu podzolētā, glejotā u. c.) un augsnes mehāniskais satāvs (māls, smilšmāls u. c.).

Kas ir zemes balles?

Lauksaimniecības zemes kvalitātē ir ņemts vērā arī meliorācijas sistēmas stāvoklis, zemes akmeņainība un reljefs. Savukārt meža zemes kvalitāti raksturo meža augšanas apstāklu tips (sils, mētrājs, lāns u. c.), kur meža tipi veidojas dabā atkarībā no augsnes veida, mehāniskā stāvokļa un mitruma apstākliem, kādi attiecīgajā meža nogabalā pastāv. Gan lauksaimniecības, gan meža zemei kvalitatīvo vērtējumu izsaka ballēs.

Kur tās var apskatīt?

Lauksaimniecības zemes kvalitatīvā novērtējuma noteikšanai Valsts zemes dienests (VZD) izmanto augšņu kartēšanas un zemes vērtēšanas kartogrāfiskos materiālus. Augšņu kartēšanas un zemes vērtēšanas lauku darbi Latvijā tika pabeigli 1994. gadā. No minētajiem materiāliem un pēc vienotas metodoloģijas masveida vērtēšanas vajadzībām tika sagatavotas zemes kvalitātes novērtējuma pamatkartes mērogā 1:10 000. Varbūt ir bažas par to, ka šie materiāli tapuši pirms krietna laika, tomēr savu aktualitāti pamātā tie nav zaudējuši, jo augsnes veidi un to sastāvs dabā mainās ļoti lēni.

Zemes vienības dabā neapskēko un

jaunus lauka vērtēšanas darbus neveic. Lauksaimniecības zemes kvalitatīvo novērtējumu jaunām zemes vienībām nosaka no kartēm, kuras VZD pašlaik pieejamas digitālā formā. Zemes vienībai lauksaimniecības zemes kvalitāti ballēs nosaka kā vidējo svērto kvalitatīvo novērtējumu.

Meža zemei novērtējuma balles ie-gūst, veicot meža inventarizāciju, un par tām katru gadu informāciju VZD saņem no Valsts meža dienesta (VMD).

Līdz kārtējā gada 15. decembrim VZD elektroniski no VMD saņem Meža valsts reģistra informāciju par zemes vienību meža zemes un mežaudzes novērtējumu pēc stāvokļa uz kārtējā taksācijas gada 1. novembri, ievērojot mežaudzes vecumu uz nākamā gada 1. janvāri. Meža valsts reģistra informācijā ir iekļauti arī dati par jaunaudzes platību. Gada beigās (decembrī) VMD saņemto informāciju VZD piemēro kadastrālo vērtību apreķinam no nākamā gada 1. janvāra. VMD sniedz arī ziņas par zemes lietošanas veida "mežs" platības izmaiņām pēc meža inventarizācijas pabeigšanas, uz kuru pamata VZD aktualizē attiecīgās zemes vienības kadastra datus un, ja mainās lauksaimniecības zemes platība, aktuali-

zē arī tās kvalitatīvo novērtējumu ballēs.

VZD datu publicēšanas un e-pakalpojumu portālā Kadastrs.lv ir iespēja bez maksas, izmantojot e-pakalpojumu tematiskā karte "Lauksaimniecībā izmantojamās zemes vidējais kvalitatīvais novērtējums", aplūkot katras zemes vienības iedalījumu lauksaimniecības zemes kvalitātes novērtējumu grupā.

Kādos gadījumos var pārskatīt lauksaimniecības zemes novērtējumu ballēs?

Lauksaimniecības zemes kvalitatīvo novērtējumu ballēs pārskata, ja:

1) Zemes vienībā ir izmaiņas zemes lietošanas veidos, piemēram, daļa lauksaimniecības zemes tiek apmežota, plāva aizaugusi ar krūmiem;

2) Lauksaimniecības zeme tiek izņemta no Meliorācijas kadastra, kā rezultātā tā vairs neatbilst meliorētai lauksaimniecības zemei vai pretēji nemeliorētai lauksaimniecības zemei ir veikta pirmreizēja meliorācija un tā ir ieskaitīta Meliorācijas kadastrā.

Lai aktualizētu lauksaimniecības zemes balles, pirmajā gadījumā īpašniekam zemes mērniekam jāpasūta situācijas plāna aktualizācija, pēc kura izmaiņas zemes lietošanas veidos tiks reģistrētas Kadastra informācijas sistēmā. Lietošanas veidu izmaiņu rezultātā (samazinājās vai palielinājās lauksaimniecības zemes platība) tiks pārskatīts arī noteiktais lauksaimniecības zemes kvalitatīvais novērtējums, kā arī visai zemes vienībai tiks pārrēķināta tās kadastrālā vērtība. Otrajā gadījumā VZD var iesniegt dokumentu, kas apliecinā izmaiņas meliorācijas sistēmā, ja nav saņemtas ziņas no Meliorācijas kadastra.

Valsts zemes dienesta Dokumentu pārvaldības departamenta kanceleja

mācījā mājaslapā www.lvm.lv;

- AS "Latvijas Finieris" 7. septembrī Rēzeknes pusē plāno ikgadējo pasākumu "Zaļā klase".

Meža konsultāciju pakalpojumu centrs aicina jauniešus vecumā no 10 līdz 25 gadiem piedalīties fotokonkursā "Mežs un veselība", plašāk mājaslapā mkpc.llkc.lv.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220, admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

MEŽA DIENU PASĀKUMI 2023

Kā jau katru gadu, arī šogad Meža dienu ietvaros tiek piedāvāta plaša pasākumu programma, no kuriem iecienītākie un daudzveidīgākie solas būt četri:

- 22. aprīlī ikviens interesents tiek gaidīts Ogres Zilo kalnu Meža dienu 2023 pasākumā "Mežs veselībai", plašāka informācija mājaslapā [www.ziliekalni.lv](http://ziliekalni.lv);

- pēc trīs gadu pārtraukuma 12. un 13. maijā Kuldīgas novada Strūnukukrogā desmito reizi notiks izglītojošais meža nozares pasākums "Mežs ABC", plašāk mājaslapā www.mezakonsultants.lv;
- AS "Latvijas valsts meži" skolām un ģimenēm organizē pasākumu "Latvijas meža dienas", kas notiks 26. un 27. maijā Tērvetē. Pasākuma galvenā tēma – mežs un klimats: vai mežs izglābs pasauli? Plašāka informācija mājaslapā mkpc.llkc.lv.

WWW.LLKCIKLS.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

**BRISELES
GAITENOS**

KARŠ JOPROJĀM IETEKMĒ LAUKSAIMNIECĪBU

Krievijas iebrukuma Ukrainā negatīvā ietekme un ar to saistītās augstās ražošanas izmaksas un pārtikas inflācija joprojām ietekmē lauksaimniecības tirgus un patērētāju lēmumus par pirkumiem, norādīts Eiropas Komisija aprīlī publiskotajā lauksaimniecības īstemiņa perspektīvas ziņojumā.

Tajā norādīts ne tikai uz kara, bet arī klimatisko apstākļu ietekmi – lielā daļā ES pēc karstās un sausās pērnā gada vasaras iestājās ziemas sausums, kas vēl vairāk pasliktināja ūdens pieejamību atsevišķos reģionos ar jau tā rekordzemu ūdenskrātuvju līmeni. Tādējādi šo reģionu lauksaimnieki būs spiesti pieņemt lēmumus par kultūraugu audzēšanas maiņu uz tādiem, kuru augšanai nepieciešams mazāk ūdens.

Pašreizējā ES makroekonomikas prognoze ir salīdzinoši pozitīvāka nekā 2022. gada rudenī, neskatoties uz neskaidrībām par nākamās ziemas energoapgādi un spriedzi finanšu tirgos. Augstās lauksaimniecības preču cenas pagājušajā gadā saimniecībām palīdzēja izlīdzināt augstos izejvielu izmaksu tēriņus. EK pat norāda, ka atsevišķās nozarēs un reģionos saimniecībām būtiski pieaugaši ienākumi.

Jaunākais perspektīvu ziņojums liecina, ka energoresursu inflācijas samazināšanās varētu sniegt zināmu atvieglojumu attiecībā uz izejvielu cenām. Mēslošanas līdzekļi, īpaši uz slāpeklā bāzes ražotie, varētu kļūt pieejamāki salīdzinājumā ar 2022. gadu. Tomēr mēslošanas līdzekļu un enerģijas cenas joprojām ir divas reizes augstākas nekā 2020. gada sākumā. Lauksaimnieki ir sākuši pielāgoties šai jaunajai situācijai, reaģējot arī uz vides un klimata

pasākumiem, izvēloties kultūraugus ar mazāku mēslojuma nepieciešamību, un ir sagaidāms, ka arī nākamajā sezonā minerālmēslu izmantošana būs zem ilgtermiņa vidējā līmeņa.

Pārtikas inflācija joprojām ir ievērojama, un ES vidējās pārtikas cenas 2023. gada februārī bija par 19,5% augstākas nekā 2022. gada februārī. Paredzams, ka turpināsies patērētāju ieradumu maiņa, izvēloties vairāk pārtiku pamata vajdzību nodrošināšanai un atsakoties un eskluzīvākiem produktiem, piemēram, liellopu gaļas, to aizstājot ar lētāku putnu gaļu. Neraugoties uz dažu izejvielu izmaksu samazināšanos, sagaidāms, ka pārtikas cenas kādu laiku saglabāsies augstā līmenī.

Laukaugi

Karstais un sausais laiks ietekmēja ES graudaugu ražošanu 2022./2023. gadā, jo īpaši kukurūzu, kuras raža samazinājās par 25%. Pieaugošais imports no Ukrainas palīdz ES reģioniem, kurus skāris sausums, apmierināt vietējo patēriņu, kur lielāko daļu aizņem pieprasījums pēc lopbarības. ES turpina palielināt kviešu eksportu (+9,4%, 32 milj. tonnu), lai reāgētu uz globālo pieprasījumu.

Kopējā ES labības produkcija 2023./24. gadā varētu sasniegt 288,4 milj. tonnu (+8,6% gada griezumā), pieņemot, ka nebūs lielu noviržu no klimatiskās normas. Paredzams, ka ES gaļas ražošanas samazināšanās samazinās graudaugu izmantošanu lopbarībā, savukārt pārtikas patēriņš nedaudz palielināsies.

ES eļļas augu sēklu ražošana 2023./24. gadā varētu pieaugt par 7% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu un sasniegs jaunu rekordu – 33,6 milj. tonnu.

Piens un piena produkti

ES piena ražošana 2022. gadā saglabājās diezgan stabila, lai gan ar zemāku piena tauku un piena olbaltumvielu saturu un līdz ar to – mazāku efektivitāti pārstrādei. Karstais un sausais laiks negatīvi ietekmēja zāles un lopbarības kultūraugu kvalitāti un pieejamību, kā arī radīja stresu slaucamajām govīm. 2023. gadā ES svaigpiena cenas kritums, visticamāk, būs iemesls kaušanas apjomu pieaugumam, jo barības un citu izejvielu izmaksas varētu saglabāties augstas. Kopumā ES piena ganāmpulks varētu sarukt par 1%, bet kopējā piena ražošana par 0,2%. Pozitīvi ir tas, ka ES siera eksports varētu pieaugt par 2%, ko veicinās pieprasījuma atveselošanās Ķīnā un stabilais pieprasījums Apvienotajā Karalistē un ASV.

Gaļas produkti

ES liellopu gaļas ražošana 2022. gadā samazinājusies par 2,4%, un sagaidāms, ka 2023. gadā tā turpinās samazināties par 1,6%. Paredzams, ka ES liellopu gaļas patēriņš uz vienu iedzīvotāju ilgtermiņā turpinās samazināties un 2023. gadā varētu būt nedaudz zem 10 kg (-1,7%), jo liellopu gaļa ir dārgāka salīdzinājumā ar citiem gaļas veidiem.

Pērn ES cūkgaļas ražošana samazinājās vidēji par 5,6%. Ierobežotā piedāvājuma dēļ ES iekšzemes patēriņš 2022. gadā samazinājās par 2,8%, vidēji uz vienu iedzīvotāju sasniedzot 31,8 kg. 2023. gadā tas vēl samazināsies par 5,5%.

ES mājputnu gaļas patēriņš varētu pieaugt par 2,5%, un sagaidāms, ka ES imports 2023. gadā palielināsies par 7%, lai segtu šo pieprasījuma pieaugumu.

AIZDOMAS PAR MEDUS VILTOŠANU

Marta beigās publicēti ES akcijas "Medus no stropiem" rezultāti, kuras laikā ar īpašām metodēm tik pārbaudīti medus paraugti, lai atklātu, vai tie nav piesārņoti ar cukuriem.

Sešpadsmit ES dalībvalstis, kā arī Šveice un Norvēģija veica testēšanas kampaņu no 2021. gada novembra līdz 2022. gada februārim, izlases veidā at-

lasot 320 medus paraugus, kas importēti no 20 valstīm. Analīzēs konstatēja, ka par 147 paraugiem (46%) bija aizdomas, ka tie ir viltoti, kas nozīmē neatbilstību ES Medus direktīvas vispārīgajiem noteikumiem. Tajā noteikts, ka "Medium nedrīkst pievienot nekādas pārtikas sastāvdalas, tostarp pārtikas piedevas, kā arī nedrīkst pievienot citas piedevas, izņemot medu".

Pētījumos atklāts, ka medum pievieno no dažādiem augiem darinātus cukura

sīrupus – retāk no kukurūzas, biežāk no rīsiem, kviešiem vai cukurbietēm gatavotus. Būtiskā cenu atšķirība starp autentisku medu un cukura sīru piezīmē izskaidro, kāpēc krāpšanās ar medu ir ļoti ienesīga – vidējā vienības vērtība importētajam medum 2021. gadā bija 2,32 euro/kg, bet no rīsiem gatavotie cukura sīrupi ir pieejami par aptuveni 0,40–0,60 euro/kg.

Pēc AG-Press materiāliem sagatavoja Iveta Tomsons, LLKC Apgāda vadītāja

Terminš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.

lesniegumu un atskaišu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRŠT 2023. GADA MAJĀ

LAUKU ATTĪSTĪBA

SIMONA UN GUNTIS: “ĒDAM ZAĻI!”

Simona un Guntis Zanderi saimnieko laukos jau no 2012. gada. Sākums bija kartupeļu audzēšana, bet vēlāk dzima ideja par dažādu citu dārzenju audzēšanu un pārstrādi. No 2019. gada abi ar pilnu atdevi strādā tikai savā saimniecībā – Kuldīgas novada Vārmes pagasta “Blāzmās”, attīstot zīmolu “Ēdam zaļi”!

Viņi apsaimnieko nepilnus 3 ha zemes, un ir spilgts piemērs tam, ka, lai labi dzīvotu un nodrošinātu visu nepieciešamo ģimenei, nav nepieciešamas lielas zemes platības. Vajag izdomu un vēlmi strādāt.

– Kas jūs pamudināja sākt saimniecot un izvēlēties šo nozari?

Simona: – Esam laucinieki no laika gala. Visa mūsu kopdzīve sākās ar laukiem. Manai vecmammai palika tukss īpašums. Domājām, ka nevar to visu laist vējā, tāpēc sākām saimniecot, iestādot pāris vadziņu kartupeļu. Guntim tobrīd darbs tad bija, tad nebija. Es tad vēl strādāju tirdzniecībā. Pirms 4 gadiem nolēmām, ka pietiek strādāt citur, jāpievēršas saimniecībai. Lai nebūtu darbs tikai vasaras mēnešos, nolēmām sākt nodarboties ar mājražošanu. Braucām un paskatījāmies, kā citi darbojas, un tā tas sākās. Gribējām paši būt sev priekšnieki. Plānot savu darbu, izmantot iespēju radoši darboties.

Guntis: – Mani vecāki arī nodarbojās ar dārzenju audzēšanu un tirgošanu, tā kā tas man nebija nekas jauns.

– Kā nokļuvāt līdz mājražošanai?

Simona: – Kaut kas jādara ar to, ko nevar pārdot. Mājražošana tajā laikā kļuva populāra. Sapratām, ka mums tas der. Man loti patīk gatavot. Īpaši eksperimentēt ar jaunām receptēm. Radošums man darbā ir svarīgs. Sapratām, ka izaudzēt spējam tik, cik spējam, bet pārstrādāt varam daudz. Un galvenais, ka cilvēkiem garšo.

Viss sākās ar to, ka meklējām receptes. Tad tās pielāgojām savai garšai. Neviens mūsu produkts netiek ražots pēc oriģinālās receptes. Visu esam pārveidojuši. Pagaršojut un ie-dvesmojoties no citu produktu ražotājiem, esam radījuši savus produktus ar odziņu, piemēram, “Bumbieru ievārijumu ar kurkumu un čili”. Pati pēc izglītības esmu pārtikas tehnologs, šīs zināšanas tagad noder.

Ier forši, ka ir līdzsvars. Kad ir sezona, tad strādājam uz lauka, bet, kad sezona beidzas, varam pievērsties mājražošanai.

Simona un
Guntis Zanderi
saimnieko
Vārmes pagastā

Foto: no saimniecības arhīva

– Kā izvelejāties “Ēdam zaļi”?

Simona: – Daudz audzējam un paši uzturā lietojam dažādus zaļumus, piemēram, dilles, lokus, pētersīlus u. c. Arī uz tirgu braucam ar zaļumiem, tai skaitā mikrozaļumiem. Mums ir svarīgi, ko ēdam. Veselīgs uzturs ir mūsu dzīvesveids, un svarīgi saimniecot vienībā draudzīgi.

to, kas konkrētā gada laikā ir pieejams. Kuldīgā novada iedzīvotāji ir iecienījuši mūsu skābos kāpostus. Sadarbojamies ar dažādiem Kuldīgas ēdināšanas uzņēmumiem, piemēram, *Marmalāde*, *Banketērija NR.1*, *Pagrabiņš* u. c.

– Kas ir unikāls tiesīs jums?

Simona: – Nezinu, vai varu nosaukt ko vienu. Ražojam 19 dažādus produktus, ir arī vēl daži eksperimenti. Piedāvājam dažādus dārzenus, piemēram, kāpostus, ķirbus, cukīni, gurķus, burkānus, tomātus, bietes u. c. gan svaigā, gan pārstrādātā veidā. Dažādus ievārijumus, arī medu. Mana mamma ir biteniece, eju viņai palīgā. Kāpostus pārstrādājam apmēram 3–4 tonnas, paši izaudzējam 2 tonnas, pārējo iepērkam no Latvijas zemniekiem. Gala variantā iegūstam apmēram tonnu produkta. Viss ir roku darbs. Populārākais produkts varētu būt “Cukīni kurkuma mariņādē” un, protams, mūsu skābie kāposti. 2021. gadā “Novada Garšas” rīkotajā Produktu kvalitātes konkursā “Cukīni kurkuma mariņādē” ieguva zelta medaļu, bet “Zaļais kečups ar baziliku” un “Čili ūdens” – bronzas godalgus.

Guntis: – Mans valasprieks ir čili audzēšana. Tie mums ir dažādu veidu un gandrīz pilna siltumnīca. Gatavojam čili ūdens. Ir arī dažādu šķirņu arbūzu un melonu lauks. Lielākie izaug pat 10–11 kg. Audzējam uz plēvēm. Kad ir sezona, tad gandrīz katru vakaru aizejam paskatīties, kā tie aug. Pie mums arbūzus un melones var iegādāties svaigā veidā, kā arī piedāvājam stādus. Es labprāt arī pastāstu, kā cilvēkiem pašiem tos izaudzēt sev mājās. Neko neslēpj. Gribu, lai izdodas to izdarīt. Piedāvāju tās šķirnes, kas pie mums, Latvijā, var augt dažādos apstākļos.

► 16. lpp.

Mūsu produkti ir sezonāli. Vienmēr piedāvājam svaigu un kvalitatīvu produkciiju

– Kur realizējat produkciju?

Simona: – Sākām tirgū. Kaut kur maiņā ar svaigiem dārzeniem, tad ar pāris spainišiem. Tagad jau nevaram vairs ie-tilpt vienā metrā. Katru nedēļu, ja ir ko piedāvāt, esam Kuldīgas tirgū. Braucam arī uz citiem tirdziņiem. Sadarbojamies ar LPKS “Kuldīgas labumi”, tagad esam arī veikaliņā “Paegļi un draugi”. Man patīk tiešais kontakts ar klientu. Var saņemt atgriezenisko saiti par produktiem. Tirdzniecībā iegūtā pieredze lieliski nodod, pārdomot savu produktu. Esam ie-saistījusies arī “Novada Garšas” e-tirgū. Patlaban gan tur ir atrodami tikai daži mūsu produkti, bet redzu, ka tam varētu būt nākotne, un ideja ir loti laba.

Guntis: – Mūsu produkti ir sezonāli. Vienmēr piedāvājam svaigu un kvalitatīvu produkciju. Ja kaut ko neizdodas pārdot svaigā veidā, to varam pārstrādāt. Klientam tas ir svarīgi. Cilvēks ēd

◀ 15. lpp.

Kuldīgā gandrīz visi audzē mūsu arbūzus un melones.

– Ar kādām grūtībām saskārāties ceļā uz to, kas esat patlaban?

Simona: – Lielākais, šķiet, bija noticēšana sev. Kad sākām, nebija pārliecības, ka cilvēkiem garšos un būs vajadzīgs tas, ko piedāvājam. Sākumā sakrāvām savas kastītes ar produktiem, un tad nevarējām izlemt, braukt vai nebraukt uz tirgu. Beigās jau aizbraucām. Pārliecību lielā mērā iedod pircēji. Tas, ka viņiem garšo. Tirgū varam arī redzēt, ko konkurenti dara. To arī sakām citiem: ja ir ideja, tad vajag kerties pie tās un darīt. Nesanāk viena ideja, sanāks nākamā. Iedvesmu guvām arī dažados LLKC Kuldīgas biroja organizētos pieredzes apmaiņas braucienos un semināros. Pāgājušajā gadā piedalījāmies arī augkopības konsultanta Edgara Ciršas demonstrējumā “Sāļu koncentrācijas substrāta ietekme uz dārzeņu ražu un kvalitāti”. Tas mums ir vērtīgs projekts.

Daudz deva arī tas, ka startējam atbalstā mazajiem lauksaimniekiem, kur par iegūto finansējumu varējām uzcelt siltumnīcu, iegādāties iekārtas. Pirmajā gadā Guntis 3 tonnas kāpostu sarīvēja ar rokām. Tagad ir kombains. Mežs ir mūsu finansējums un atbalsts.

– Kur rodat motivāciju brīžos, kad viss neizdodas kā iecerēts?

Simona: – Motivējam un pabals-tām viens otru, kad klūst par grūtu. Galvenais jau ir, ka esam kopā. Tā kopi-bas sajūta. Mēģinu apsēsties un pār-domāt, kā ir klājies un kas noticis. Kad saproti, ka nav nemaz tik traki. Vasarā

Zīmola “Ēdam zaļi!” konservētie produkti

šādos brīžos var aiziet izpeldēties dīķi, ziemā – slēpot. Ir svarīgi spēt atrast līdzsvaru starp darbu un brīvo laiku. Vajag strādāt nevis filozofēt.

Guntis: – Baudām mākslu. Aizbraucam uz kādu koncertu. Galvenais ir visu saplānot. Nesanāks viena ideja, izdosies nākamā.

– Cik lielā mērā jūsu biznesā ir iestaistīta ģimene/nākamā paaudze?

Simona: – Bērniem patīk, ka darbojamies paši savā saimniecībā. Viņi iesaistās tik, cik paši grib. Apzināmies, ka šis uzņēmums ir mums, bet bērniem ir jādara tas, kas viņiem pašiem patīk. Jaunākais dēls vēl studē. Viņš ir mūsu lielākais palīgs. Viņam interesē lauku dzīve un lauku darbi. Viņš arī brauc mums uz tirgu palīgā, runā ar klientiem. Meita strādā par skolotāju.

Guntis: – Vecākais mums ir pavārs. Kad ir mājās, labprāt eksperimentē ar mūsu produktiem un dažādām receptēm.

Viņš arī pagājušajā gadā piedalījās “Novada Garšas” noslēguma pasākumā, kur demonstrēja savas pavārmākslas prasmes, izmantojot mūsu dārza labumus.

– Kā redzat savu uzņēmumu pēc pieciem gadiem?

Simona: – Gribētu attīstīt lauku tūrismu. Sakopt apkārtni un parādīt, cik labi ir laukos. Cilvēki, kad atbrauc cie-mos, saka, cik pie mums ir forši. Pagājušajā gadā pavisam nejauši aizbraucām uz “Sapņotavu” Alsungā jaunākajam dēlam nosvinēt vārda dienu, kur guvām ideju par mājas kafejnīcu izveidi, ko vēlētos relizēt šovasar. Iespējams organizēt arī kulinārijas meistarklases. Gurķu skābēšana vai skābo kāpostu gatavoša-na agrākos laikos bija pavisam ierasta nodarbe katrā mājā, bet tagad arvien mazāk paliek cilvēku, kas māk. Negribam, lai šīs vērtības izzūd.

Guntis: – Jaunākais dēls vēlas izveidot takas mums piederošajā mežā tepat blakus. Plānojam palielināt augļu dārzu platības, jo apzināmies, ka jaunāki mēs nepaliecam, un maksimāli jāsamazina roku darbs. Tagad iestādījām rabarberus, no tiem labi sanāk čatnijs, kas ir ideāli piemērots gaļas marinādēm.

Simona un Guntis Zanderi pārsteidz ar savu atvērtību un sirsniņu. Viņi ir spēka un enerģijas pilni, lai stātos pretī jauniem izaicinājumiem un realizētu jaunas idejas. ■

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgādā
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads,
LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsons
“Lauku Lapas” redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespieests SIA “UnitedPress Tipogrāfija”
“Lauku Lapa” var abonēt
Latvijas Pastā,
abonēšanas indekss 1163
Cītējot un/vai pārpublicējot izdevu-
ma “Lauku Lapa” rakstus, atsauce
obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem
Apgāda rakstiska atļauja.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018

WWW.LLKCI.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.

Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

